

EUROOPA PARLAMENT

2009–2014

Väliskomisjon

2012/2097(INI)

5.12.2012

ARVAMUS

Esitaja: väliskomisjon

Saaja: tööhõive- ja sotsiaalkomisjon

Ettevõtja sotsiaalne vastutus: ühiskonna huvide edendamine ning suund säästvale ja kaasavale taastumisele (2012/2097(INI))

Arvamuse koostaja: Andrzej Grzyb

PA_NonLeg

ETTEPANEKUD

Väliskomisjon palub vastutaval tööhõive- ja sotsiaalkomisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

1. tunneb heameelt selle üle, et ettevõtja sotsiaalset vastutust käsitlevas komisjoni 25. oktoobri 2011. aasta teatises sätestatud uues määratluses rõhutatakse kohaldatavate õigusaktide ja kollektiivlepingute järgimise nõuet vastutustundliku tegutsemise eeltingimusena ja täpsustatakse ettevõtja vastutuse vajalikku raamistikku kui nõuet tagada sotsiaalsete, keskkonnaalaste, eetiliste, inimõiguste ja tarbijakaitse alaste aspektide lõimimine oma majandustegevusse ja kesksesse strateegiasse tihedas koostöös huvirühmadega; rõhutab, et ettevõtja sotsiaalne vastutus peab laienema ka ettevõtete tegevusele kolmandates riikides ja kolmandaid riike puudutavale tegevusele;
2. pooldab Euroopa Liidu ja liikmesriikide jõupingutusi ühtlustada oma poliitika 2011. aastal läbivaadatud OECD suunistega rahvusvaheliste ettevõtetele ning ÜRO äritegevuse ja inimõiguste juhtpõhimõtetega¹, ja rõhutab, et need püüdlused ei ole eeskätt ülemaailmse ettevõtluse valdkonnas veel küllaldased, et tagada asjaomaste keskkonnaalaste, sotsiaalsete ja inimõiguste alaste normide järgimine ja läbivaatamine;
3. rõhutab, et ettevõtja sotsiaalse vastutuse nõude järgimise hindamisel tuleb arvesse võtta kogu tarneahelat; on arvamusel, et äärmiselt oluline on võtta kasutusele tõhusad ja läbipaistvad näitajad, millega oleks võimalik täpselt ja süsteemselt hinnata ettevõtete tegevuse mõju;
4. nõuab, et kõik 27 liikmesriiki kiirendaksid ettevõtja sotsiaalset vastutust käsitlevate riiklike tegevuskavade läbivaatamist ning riiklike tegevuskavade väljatöötamist asjaomaste OECD suuniste ja ÜRO juhtpõhimõtete rakendamiseks, sellega tuleks lõpule jõuda hiljemalt 2013. aasta detsembriks; on seisukohal, et liikmesriigid peaksid tagama, et tegevuskavad koostatakse kõikide asjaomaste huvirühmade, sealhulgas valitsusväliste organisatsioonide, kodanikuühiskonna, ametiühingute, tööandjate organisatsioonide ja riikide inimõigusorganisatsioonide osalusel; palub ELil hõlbustada õppimist nende liikmesriikide kogemustest, kes seda protsessi praegu läbivad; ergutab liikmesriike tuginema ISO standardis 26000 sätestatud suunistele, globaalse aruandluse algatuse (Global Reporting Initiative) uusimatele suunistele ja riikide inimõigusorganisatsioonide Euroopa töörühma väljatöötatud juhtnööridele;
5. toonitab, et ettevõtja sotsiaalset vastutust tuleks ELis ja kolmandates riikides laiendada ka sellistele valdkondadele nagu töökorraldus, tööhõive kvaliteet, võrdsed võimalused, sotsiaalne kaasatus, diskrimineerimise vastu võitlemine ja pidev täiendõpe;

¹ ÜRO inimõiguste nõukogu 17. istungjärk, 21. märts 2011, ÜRO peasekretäri inimõiguste, rahvusvaheliste ettevõtete ja teiste äriühingute küsimustega tegeleva eriesindaja John Ruggie aruanne „Ettevõtluse ja inimõiguste juhtpõhimõtted, millega rakendatakse ÜRO kaitsmise, austamise ja parandamise raamistikku” (A/HRC/17/31) (edaspidi „ÜRO juhtpõhimõtted”).

6. nõuab ELi tasandil poliitika suuremat sidusust riigihangete, ekspordikrediitide, hea valitsemistava, konkurentsi, arengu, kaubanduse, investeringute ning teiste poliitikavaldkondade ja lepingute kooskõlastamise kaudu OECD ja ÜRO asjaomastes suunistes ja juhtpõhimõtetes sätestatud rahvusvaheliste sotsiaalsete, keskkonna- ja inimõiguste alaste standarditega; kutsub sellega seoses üles tuginema nii töötajate, tööandjate kui ka tarbijate esindusorganisatsioonidega tehtavale koostööle kui ka riikide inimõigusorganisatsioonide asjakohastele nõuannetele nagu riikide inimõigusorganisatsioonide Euroopa töörühma nõuanded komisjonile inimõiguste ja riigihangete teemal; nõuab seadusandlike ettepanekute mõttekaid ja piisavaid mõjuhinnanguid, et avastada võimalik sidususe puudumine ÜRO juhtpõhimõtetega, ning nõuab kindlalt koostööd ÜRO ettevõtluse ja inimõiguste töörühmaga, et vältida ÜRO juhtpõhimõtete sobimatut ja ebajärjekindlat tõlgendamist; tunnustab ÜRO inimõiguste raamistiku olulisust ettevõtja sotsiaalse vastutuse valdkonnas ja tuletab meelde Euroopa Liidu põhiõiguste harta, sealhulgas selle artikli 16 olulisust, millega tagatakse ettevõtlusega tegelemise põhiõigus, mida tuleks nõuetekohaselt arvesse võtta ja mis peaks olema ettevõtja sotsiaalse vastutuse valdkonna poliitikameetmete toetamise alus ELis; rõhutab, et ettevõtlusvabadust tuleb tasakaalustada hartas sätestatud teiste õigustega ning ettevõtja sotsiaalse vastutuse valdkonnas rahvusvaheliselt tunnustatud põhimõtete ja suunistega; tunneb sellega seoses heameelt Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti pingutuste üle koguda tõendeid ja eksperdiarvamusi ettevõtlusvabaduse olemasolu ja tõlgendamise kohta;
7. võtab endale kohustuse oodata üha enam, et ELi institutsioonid ja ametnikud, kaasa arvatud ELi inimõiguste eriesindaja ning ELi eriesindajad konkreetsetes riikides ja piirkondades, pingutaksid selle nimel, et edendada sotsiaalseid, keskkonna- ja inimõiguste alaseid norme kõikides ELi välissuhetes ja välispoliitilistes tegevustes; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles viima läbi põhiõiguste mõjuhinnanguid enne kahe- ja mitmepoolsete kaubandus- ja investeerimislepingute sõlmimist ja nende hindamisel ning arenguabi andmisel ja tagama põhiõiguste austamise;
8. tunnustab, et Pariisi põhimõtetega kooskõlas tegutsevad riiklikud inimõigusorganisatsioonid on heal positsioonil, et toetada ÜRO juhtpõhimõtete rakendamist, kaasa arvatud õiguskaitsevahenditele juurdepääsu hõlbustamine ja selle tagamine; palub ELi ja liikmesriike tunnustada riikide inimõigusorganisatsioonide ettevõtete ning töötajate, tööandjate ja tarbijate esindusorganisatsioonide kõrval peamise partnerina inimõiguste ja ettevõtluse küsimuste edendamisel, ettevõtluse, riigi ja kodanikuühiskonna sidumisel ning rahvusvaheliselt tunnustatud sotsiaalsete, keskkonna- ja inimõigustealaste normide ja suuniste levitamisel; palub selles kontekstis liikmesriikidel tõhustada ja võimaluse korral laiendada riikide inimõigusorganisatsioonide volitusi, et tõhustada nende tegevust, või kui ühtegi Pariisi põhimõtetega kooskõlas tegutsevat riiklikku inimõigusorganisatsiooni kohapeal loodud ei ole, astuda samme selle rajamiseks ning palub ELil osutada piisavat strateegilist abi; võtab kohustuse korraldada regulaarne iga-aastane arvamuste vahetus riikide inimõigusorganisatsioonidega kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni ja/või inimõiguste allkomisjoni raames, tuginedes inimõiguste allkomisjoni kogemustele, mis on saanud ELi ja idapartnerluse riikide ombudsmanide 2011. aasta tippkohtumise teemal peetud arvamuste vahetusest, ning täiendada arvamuste vahetusi inimõiguste ja ettevõtluse teemaliste seminaridega;

9. tunneb heameelt selle üle, et Rahvusvaheline Tööorganisatsioon võttis 14. juunil 2012. aastal vastu soovitus nr 202 sotsiaalkaitse riikliku alammäära kohta; võtab ülesandeks lisada inimõiguste ja ettevõtja sotsiaalse vastutuse teema nende kohtumiste kavasse, mis ELil kolmandate riikidega ees seisavad, pidades eriti silmas partnereid, kellega ELil on erisuhted; nõuab, et ettevõtja sotsiaalse vastutuse küsimust käsitletakse ELi ja kolmandate riikide lepinguliste suhete raames ja nõuab, et vajaduse korral tõlgitaks ÜRO juhtpõhimõtted Euroopa Parlamendi või mõne teise ELi institutsiooni vahendite abil;
10. palub ELil ja eriti just komisjonil tagada, et rahastamisvahendite puhul, kaasa arvatud demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahend, käsitletakse Pariisi põhimõtetega kooskõlas tegutsevaid riikide inimõigusorganisatsioone peamiste partneritena oma eesmärkide saavutamisel, ja aidata neil kasutada tõhusalt ära nende erilist positsiooni ja inimõiguste alast asjatundlikkust, et teha ruumi dialoogile eri osapoolte vahel, kelle hulka kuuluvad ka riigiasutused, kodanikuühiskond ja ettevõtjad, ning sellel eesmärgil
 - 1) tagada, et ettevõtja sotsiaalse vastutuse ja inimõiguste teema kuuluks uue, ajavahemikuks 2014–2020 ette nähtud mitmeaastase finantsraamistiku eri rahastamisvahendite seas prioriteetide hulka ning
 - 2) luua demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahendi raames ettevõtja sotsiaalse vastutuse ja inimõiguste valdkonnas eritoetused koolitustegevuseks ja üldise suutlikkuse suurendamiseks kodanikuühiskonna organisatsioonide, riikide inimõigusorganisatsioonide, inimõiguste kaitsjate, ametiühingute ja teiste inimõigusorganisatsioonide jaoks;
11. nõuab tungivalt – eesmärgiga tagada, et ettevõtja sotsiaalset vastutust käsitleva uue ELi strateegia rakendamine edendaks ühiskonna huve kogu selle mitmekesisuses, inimõiguste austamist ning suundumist jätkusuutliku ja kaasava progressi poole – et ELi suunistega ettevõtete muu kui finantsteabe (kaasa arvatud keskkonda, ühiskonda ja juhtimist puudutav teave) avaldamise kohta tagataks läbipaistvus selge, ühemõttelise, ühise ja eelnevalt paika pandud raamistiku kehtestamisega, mis on täielikus kooskõlas OECD ja ÜRO suuniste ja põhimõtetega ning põhineb soolise võrdõiguslikkuse objektiivsetel näitajatel, nagu sooline palgalõhe, naiste osakaal juhtivatel ametikohtadel, noorte töötasu, töötajate võimalus astuda ametiühingusse ja pidada kollektiivläbirääkimisi ning tööohutuse ja puudega seotud tõhusad tagatised;
12. palub ELil tegeleda suutlikkuse ja asjatundlikkuse puudujääkidega liidus, viies läbi mõjusaid inimõiguste ja ettevõtluse teemalisi koolitusprogramme kõigis ELi institutsioonides ja poliitikavaldkondades;
13. palub veel kord ELil ja liikmesriikidel parandada ettevõtja sotsiaalse vastutuse ja inimõiguste küsimusi käsitlevate kehtivate õigusaktide jõustamist ning töötada välja edasisi lahendusi, et tagada liidusisestele ja kolmandate riikide ettevõtetele võrdsed võimalused sotsiaalse dumpingu vastu võitlemiseks;
14. nõuab, et ELi tasandil kehtestataks inimõiguste ja tarneahela alane hoolsuskohustus, mis muu hulgas vastaks konfliktsetest ja kõrge riskiastmega piirkondadest pärit mineraalide vastutustundlikke tarneahelaid käsitlevates OECD hoolsuskohustuse suunistes sätestatud nõuetele ja mille puhul tegeletaks muu hulgas ka valdkondadega, millel võib

inimõigustele olla märkimisväärne negatiivne või positiivne mõju, nagu ülemaailmsed ja kohalikud tarneahelad, konfliktipiirkondadest pärit mineraalid, allhanked, maa hõivamine ning piirkonnad, kus tööõiguse ja töötajate kaitse tase on ebapiisav või kus toodetakse keskkonnale ja inimeste tervisele ohtlikke tooteid; tunneb heameelt ELi poolt juba kasutusele võetud programmide, eelkõige metsandusvaldkonna programmi FLEGT üle ja toetab erasektori algatusi, nagu mäetööstuse läbipaistvuse algatus (EITI);

15. nõuab, et kui EL või liikmesriigid on äripartnerid (nt riigihanked, riigiettevõtted, ühissettevõtted, ekspordikrediidi garantiid ja suuremahulised projektid kolmandates riikides), peaks prioriteediks olema kooskõla OECD ja ÜRO suuniste ja juhtpõhimõtetega, mis kajastuks konkreetsetes klauslites, ning see tooks sotsiaalseid, keskkonna- ja inimõiguste alaseid norme ilmselgelt rikkuvate ettevõtete jaoks kaasa tagajärjed; soovib kavandatud ELi väliskoostöö ja arengu platvormi raames töötada välja eeskirjad, et parandada ELi väliskoostöö, kombineerimismehhanismide ja rahaliste vahendite kvaliteeti ja tõhusust, ning määrata kindlaks platvormi roll ELi, finantsasutuste ja selle valdkonna teiste huvirühmade vahelise koostöö ja tegevuse kooskõlastamise edendamisel;
16. rõhutab, kui oluline on kaitsmise, austamise ja heastamise ÜRO raamistik ning on arvamusel, et selle kolme sammast: riikide kohustus pakkuda kaitset inimõiguste rikkumise eest, ettevõtete kohustus austada inimõigusi ja vajadus tagada tõhusam juurdepääs õiguskaitsele, tuleks toetada asjakohaste meetmetega, mis võimaldavad nende rakendamist;
17. rõhutab, et oma kaalu tõttu rahvusvahelistes kaubandussuhetes on ELi ettevõtetel, nende tütar-ettevõtetel ja alltöövõtjatel oluline roll sotsiaalsete ja tööõigusnormide propageerimisel ja levitamisel maailmas; tunnistab, et kaebuseid välismaal tegutsevate ELi ettevõtete kohta saab sageli kõige tõhusamalt lahendada kohapeal; avaldab toetust OECD riiklikele kontaktpunktidele kui riigipõhiste mittejuriidilistele mehhanismidele, mis on võimelised vahendama suurt hulka ettevõtluse ja inimõigustega seotud küsimusi käsitlevaid vaidlusi; nõuab siiski, et ettevõtted pingutaksid rohkem ÜRO juhtpõhimõtetes välja toodud tõhususkriteeriumitega kooskõlas olevate kaebemehhanismide väljatöötamise nimel ning taotleksid täiendavaid juhtnööre, mida pakuvad rahvusvaheliselt tunnustatud põhimõtted ja juhised, eelkõige OECD hiljuti ajakohastatud suunistes rahvusvahelistele ettevõtetele, ÜRO algatuse Global Compact kümme põhimõtet, sotsiaalse vastutuse standard ISO 26000 ja Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) kolmepoolne deklaratsioon rahvusvaheliste ettevõtete ja sotsiaalpoliitika põhimõtete kohta;
18. kiidab heaks komisjoni kavatsuse muuta Brüsseli I määruses sisalduvaid rahvusvahelise eraõiguse sätteid ning eriti forum necessitatis põhimõtte kasutuselevõttu; rõhutab vajadust parandada väljaspool ELi ettevõtete tegevuse tulemusena inimõiguste rikkumise ohvriteks langenud isikute juurdepääsu õiguskaitsevahenditele Brüsseli I määruse ja Rooma II määruse reformimise kaudu; nõuab tõhusate meetmete võtmist, et kõrvaldada olemasolevad takistused õiguskaitsele juurdepääsul nagu ülemäärased kohtukulud, viies selleks läbi algatusi nagu miinimumnormide kehtestamine ühiste kahjunõuete puhul või leides lahendusi ettevõtete eraldi juriidiliste isikute probleemile;
19. nõuab, et ELi tehnoloogiaettevõtete jaoks töötataks välja tõhusamad läbipaistvus- ja aruandlusstandardid sellise tehnosiirde osas, mida saab kasutada inimõiguste rikkumiseks

või ELi julgeolekuhuvide vastaseks tegevuseks;

20. tunneb heameelt komisjoni kavatsuse üle käsitleda ettevõtja sotsiaalse vastutuse küsimust laienemiste raames; peab siiski kahetsusväärseks asjaolu, et seda küsimust ei käsitleta eraldi kandidaatriikidega peetavatel ühinemisläbirääkimistel ning et ettevõtja sotsiaalse vastutuse kontseptsiooni ei käsitleta komisjoni 10. oktoobri 2012. aasta strateegias „Laiemisstrateegia ja peamised ülesanded aastatel 2012–2013” (COM(2012)0600);
21. tunneb heameelt komisjoni kavatsuse üle pingutada ülemaailmsete toetuskampaaniate korraldamise ning rahvusvaheliste suuniste ja täiendavate õigusaktide vastuvõtmise nimel, et tagada ettevõtete positiivne mõju välismaistes ühiskondades; tuletab meelde, et ettevõtete positiivne mõju välismaistes ühiskondades võib muu hulgas avalduda kohaliku elanikkonna juurdepääsus ressursidele, toiduainetega varustamise sõltumatuses ja ühiskondade omaalgatuslikus arengus;
22. nõuab põhimõtte „tunne oma lõppkasutajat” rakendamist, et hoida ära inimõiguste rikkumised tootmis- või turustamisahela algus- või lõpuosas.

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	3.12.2012
Lõpphääletuse tulemus	+: 42 -: 1 0: 2
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Sir Robert Atkins, Arnaud Danjean, Marietta Giannakou, Andrzej Grzyb, Anna Ibrisagic, Liisa Jaakonsaari, Anneli Jäätteenmäki, Jelko Kacin, Tunne Kelam, Nicole Kiil-Nielsen, Evgeni Kirilov, Maria Eleni Koppa, Andrey Kovatchev, Paweł Robert Kowal, Eduard Kukan, Alexander Graf Lambsdorff, Krzysztof Lisek, Mario Mauro, Francisco José Millán Mon, María Muñoz De Urquiza, Annemie Neyts-Uyttebroeck, Raimon Obiols, Ria Oomen-Ruijten, Pier Antonio Panzeri, Alojz Peterle, Bernd Posselt, Cristian Dan Preda, Tokia Saïfi, José Ignacio Salafranca Sánchez-Neyra, Jacek Saryusz-Wolski, György Schöpflin, Werner Schulz, Marek Siwiec, Charles Tannock, Kristian Vigenin, Sir Graham Watson
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	Laima Liucija Andrikiene, Marije Cornelissen, Elisabeth Jeggle, Agnès Le Brun, Marietje Schaake, Helmut Scholz
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed (kodukorra art 187 lg 2)	Lara Comi, Danuta Jazłowiecka, Giovanni La Via